

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Welzijnswerk kan niet zonder bezieling

*In gesprek met Edward de Kam,
Robert Flos & Diederik Boomsma*

door *Paul van Velthoven & Maarten Neuteboom*

De auteurs zijn lid van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

Maatschappelijke organisaties met een specifieke religieuze of levensbeschouwelijke identiteit staan onder druk. Enerzijds verrichten zij vanuit hun inspiratie goed en waardevol werk voor de samenleving, anderzijds komt hun religieuze overtuiging soms in botsing met heersende normen en waarden. Zo klinkt steeds vaker de roep dat identiteitsgebonden organisaties geen exclusief personeelsbeleid mogen voeren omdat dit discriminerend zou zijn. Zij stellen daarop hun beurt tegenover dat het welzijnswerk dan aan bezieling inboet.

Eind 2009 nam de vrijwel voltallige Amsterdamse gemeenteraad een motie aan waarin het gemeentebestuur werd opgedragen niet langer samen te werken met organisaties die op religieuze of levensbeschouwelijke basis een afwijkend personeelsbeleid voeren. Aanleiding daarvoor was de opstelling van jongerenorganisatie Youth for Christ en andere christelijke organisaties, die voor het via aanbesteding verworven welzijnswerk alleen christelijke personeelsleden in dienst willen nemen. Alleen het CDA stemde

tegen de motie. De zaak veroorzaakte de nodige opschudding, omdat verschillende rechtsbeginselen hier met elkaar in botsing kwamen: het gelijkheidsbeginsel versus de vrijheid van vereniging en in het verlengde daarvan de vrijheid van godsdienst.

Om de theoretische exercities in dit nummer te toetsen aan de praktijk, ging *Christen Democratische Verkenningen* in gesprek met een drietal betrokkenen van de kwestie rond Youth for Christ. Robert Flos, indiener van de motie en fractievoorzitter van de vvd in



*namelijk de angst dat u evangeliseert met
gemeenschapsgeld?*

DE KAM 'Ik begrijp heel goed dat daar een bepaalde gevoeligheid ligt. Juist omdat Youth for Christ zowel evangeliserende als sociaal-maatschappelijke activiteiten verricht, zijn die beide taken duidelijk gescheiden. Wij evangeliseren dus ook niet tijdens ons sociaal-maatschappelijk werk. Dezelfde werkwijze wordt bijvoorbeeld gevolgd door een organisatie als het Leger des Heils.'

'Het Amsterdamse stadsdeel De Baarsjes is bij de aanbesteding van het welzijnswerk aan ons ook niet over één nacht ijs gegaan. Nog nooit had men zoveel referenties ingewonnen, maar overal kwam naar voren dat Youth for Christ zijn activiteiten goed wisten te scheiden. Sterker nog: Youth for Christ is uiteindelijk zelfs uitdrukkelijk door het stadsdeel uitgenodigd om mee te doen aan aanbesteding. Men toonde zich daarbij onder de indruk van de kwaliteit van ons werk. Youth for Christ was namelijk al

actief in De Baarsjes en het stadsdeel was bekend met ons. De motie-Flos heeft ons dan ook buitengewoon verbaasd. Bovendien had de vvd in De Baarsjes Youth for Christ gesteund en stond men loyaal tegenover wat wij doen. Op stadsniveau kantelde de zaak echter volkomen. Blijkbaar bestaat er binnen de vvd een grote diversiteit aan standpunten op zo'n principiële punt.'

FLOS 'Daarover bestaan inderdaad verschillen van inzicht en dat vind ik ook goed. Binnen de vvd leven verschillende meningen over de eisen die je aan levensbeschouwelijke organisaties mag stellen. Dat gebeurt vanuit verschillende visies op het liberalisme. Maar één ding is helder, en daar gaat het om: organisaties mogen natuurlijk niet bekeren met gemeenschapsgeld. Dat is ook al reeds een half jaar voor deze kwestie in de Amsterdamse gemeenteraad vastgelegd, toen gesproken werd over de rol van zorgorganisaties als Youth for Christ en het Leger des Heils. Daar was ook het cda het toen mee eens.'

nu beter blijken te zijn in het uitvoeren van zorgtaken, en daarom ook wat belastinggeld daarvoor ontvangen.'

Worden christelijke organisaties niet achtergesteld bij de aanbesteding van welzijnswerk als zij moeten inleveren op hun identiteit? Tegelijkertijd ben je als christelijke organisatie natuurlijk niet verplicht om mee te doen aan openbare aanbestedingen.

DE KAM 'Wij wilden als christenen gewoon heel graag het welzijnswerk in stadsdeel De Baarsjes aanpakken. De identiteit van onze organisatie is daarbij heel belangrijk, maar we gebruiken heus geen precies meetlatje om de levensovertuiging van aan te nemen personeel in detail te keuren. Youth for Christ is tenslotte niet Gods boekhouder.'

BOOMSMA 'Je bent niet verplicht om mee te dingen naar de uitvoering van maatschappelijke taken die door de overheid worden aanbesteed. Dat klopt natuurlijk, maar het gaat om het gelijk behandelen van christelijke en andere, seculiere organisaties. Voor elke particuliere organisatie geldt immers dat die een welbepaalde identiteit heeft. Niet-religieuze organisaties zijn daarmee nog niet neutraal. Een organisatie als Greenpeace wil natuurlijk ook dat haar werknemers in meer of mindere mate "bunny hugging tree lovers" zijn, al zal ze dat misschien niet openlijk in personeelsadvertenties zetten.'

FLOS 'Ik zou best niet-liberalen bij het vvd-fractiebureau willen aannemen, zolang zij de beginselen van de vvd accepteren. De gemeente Amsterdam stelt echter aan elke organisatie die werk voor de overheid uitvoert dezelfde eisen. Zo moet elke orga-

nisatie een bepaald percentage mensen met een handicap in dienst nemen. Daarnaast is er de eis om sociaal verantwoord te ondernemen. Voor een waarachtig antidiscriminatiebeleid geldt dus dat je nooit iemand zult mogen weigeren vanwege het feit dat iemand gescheiden is of een homoseksuele levenswandel heeft.'

'Of ik onderscheid maak tussen religieuze en niet-religieuze organisaties hangt af van de manier waarop die organisaties zelf hun overtuiging en identiteit invullen. Dat is heel verschillend. Het Leger des Heils heeft bijvoorbeeld tegenover ons aangegeven helemaal geen problemen te hebben met onze motie.'

BOOMSMA 'Dat ligt genuanceerder. Van ondersteunend personeel als secretaresses verlangt het Leger des Heils geen christelijke levensovertuiging, maar voor de heilsoldaten geldt dat volgens mij wel. Waar het om gaat is dat er geen enkele aanwijzing bestaat dat het Leger des Heils, Youth for Christ of Scharlaken Koord evangeliseren met overheidsgeld. Zij vragen niet naar de geloofsovertuiging van anderen, maar bieden hulp zonder aanzien des persoons. Dat doen zij vaak beter dan anderen. En daar gaat het om. Door uw motie werden deze

.....
 'Bezielde verbanden hebben
 bezielde mensen nodig'

organisaties feitelijk voor de keus gesteld: of hun identiteit opgeven, of dit werk niet meer uitvoeren, of in ieder geval met minder middelen. Wie zijn de dupe? De kwetsbare groepen die zij juist bereiken. Zeker gezien het feit dat die organisaties dit werk

beter en goedkoper doen dan overheidsinstellingen.’

Waarom is een exclusief personeelsbeleid belangrijk voor een organisatie als Youth for Christ?

DE KAM ‘Wij hebben goede redenen voor een exclusief personeelsbeleid, want bezielde verbanden hebben bezielde mensen nodig. Ik wil natuurlijk niet beweren dat alleen wij bezielde mensen in huis hebben, want ik kom hen ook in andere verbanden tegen. Maar juist door deze bezielde mensen is ons werk succesvol. Eén ding staat als een paal boven water: in het gehele welzijnswerk is een enorme behoefte aan bezieling. Dat mensen dat werk doen vanuit hun passie. Salaris speelt voor onze mensen dan ook geen doorslaggevende rol, omdat ze het welzijnswerk zo graag doen. Binnen Youth for Christ delen werknemers en de vele vrijwilligers dezelfde bezieling, en van daaruit sluiten zij zich aan bij ons. Ik verbaas mij erover dat de terugtrekkende overheid zich in tegenspraak daarmee wel weer met het interne personeelsbeleid van ons soort organisaties gaat bemoeien.’

FLOS ‘Er wordt hier gesuggereerd dat religieuze organisaties een trede hoger op de ladder staan dan niet-religieuze organisaties. Dat zij hun werk beter doen, maar dat geloof ik helemaal niet.’

BOOMSMA ‘Niet per definitie, altijd, of in absolute zin. Maar in deze concrete gevallen is dat simpelweg zo.’

DE KAM ‘Doof bezieling creëer je wel degelijk een bepaalde kwaliteit. Wij hebben onderzoek laten doen naar het maatschappelijke rendement van de activiteiten die Youth for Christ uitvoert. Daaruit blijkt dat

iedere euro overheidsgeld vijf euro maatschappelijk rendement oplevert. Als overheid moet je ook kijken naar de output van je investeringen. Kijk eens eerlijk naar de doelen die Youth for Christ weet te bereiken. Als Marokkaanse jongeren of homoseksuele jongeren niet naar onze activiteiten zouden komen, dan zou de overheid ons terecht een verwijt kunnen maken. Maar zij komen wel.’

BOOMSMA ‘Iedereen is het erover eens dat deze christelijke organisaties bijzonder goed werk doen, en dat er geen enkel bewijs is dat zij evangeliseren met overheidsgeld. Wat mij daarbij verbaast is het volgende. Toen ik datzelfde tijdens de discussie in de gemeenteraadsc commissie tegen u [dhr. Flos, red.] zei, antwoordde u: “Voorkomen is beter dan genezen.” In plaats van die achterdocht, zou men deze christelijke organisaties op zijn minst het voordeel van de twijfel moeten gunnen.’

FLOS ‘Ik wil gezegd hebben dat ik van harte geloof dat deze organisaties buitengewoon goed werk verrichten. Ik twijfel ook niet aan de kwaliteit van het werk. Desondanks blijf ik van mening dat de gemeente Amsterdam een sterk antidiscriminatiebeleid moet willen voeren. Een discriminatiebeleid dat voor ons als vvd Amsterdam inhoudt dat in de gemeentelijke organisatie niemand mag worden gediscrimineerd op grond van een irrelevant kenmerk dat niets met het werk te maken heeft. Dát is de bedoeling geweest van mijn motie. Het is hypocriet als de gemeente voor haar eigen personeelsbestand discriminatie uitsluit, maar tegelijkertijd wel organisaties inhuurt die in onze optiek discrimineren in hun personeelsbeleid. De wet mag die mogelijkheid misschien openlaten, maar de vvd in Amsterdam vindt dat de gemeente consequent

moet zijn in het te voeren antidiscriminatiebeleid. Dit geldt evengoed voor de grote uitbestedingen van de gemeente.’

BOOMSMA ‘Maar dat is nu juist het verschil tussen de staat en het maatschappelijk middenveld. De staat moet zich neutraal

.....
 ‘*De staat moet zich neutraal opstellen, maar maatschappelijke organisaties nadrukkelijk niet*’

opstellen, maar maatschappelijke organisaties nadrukkelijk niet. Uiteraard mag de gemeente niet alleen ambtenaren werven die aangeven dat zij gelovig zijn. Maar Youth for Christ mag dat als maatschappelijke organisatie wel, en de overheid heeft de taak hen daarbij niet in de weg te zitten.’

De gemeente Amsterdam heeft de motie-Flos niet uitgevoerd. Hoe ziet u de toekomst van het welzijnswerk door levensbeschouwelijk geïnspireerde organisaties in Amsterdam?

FLOS ‘Nu mijn motie het niet gehaald heeft, zou ik de wet willen aanpassen op het punt van de vrijheid van organisaties om een exclusief personeelsbeleid te voeren. U hebt beiden [dhr. De Kam en dhr. Boomsma, red.] de wet aan uw zijde. De wet maakt echter naar mijn idee op dat punt een onterecht onderscheid. Ik vrees dat in de praktijk heel veel mensen worden genegeerd op basis van kenmerken waar ze zelf nooit voor hebben gekozen en die ze ook niet kunnen veranderen.’

DE KAM ‘Ik deel de opvatting dat er voor-

zichtig moet worden omgegaan met de wijze waarop een exclusief personeelsbeleid wordt gevoerd. Die vrijheid mag niet worden verabsoluteerd, maar de drang tot gelijkheid evenmin. U [dhr. Flos, red.] gaf zelf aan dat mensen niet mogen worden uitgesloten op basis van een niet-relevant kenmerk. Evenzo zou het hebben van een specifieke identiteit niet ter zake moeten doen om iemand of een organisatie uit te sluiten. Youth for Christ zou zich buitengewoon gediscrimineerd voelen wanneer wij op basis van uw motie niet langer mee mogen doen in het welzijnswerk, terwijl alle jongeren ongeacht levensvisie, ras, geslacht, geaardheid of religie welkom zijn en ook komen.’

BOOMSMA ‘Het is belangrijk om deze gebeurtenis in een breder perspectief te plaatsen. De afgelopen tien jaar heeft voormalig burgemeester Cohen experimenten uitgevoerd die op gespannen voet stonden met de scheiding tussen kerk en staat: bijvoorbeeld zijn beleid van “integratie via de moskee”, het initiatief voor het islamitisch cultureel centrum Marhaba, of door de bouw van de Westermoskee te willen subsidiëren, die belofde een “liberale koers” van de islam te varen. Die projecten, en het mislukken ervan, hebben veel wrevel en ergernis opgeroepen. Ik zie de motie-Flos dan ook mede als een reactie daarop, als het uitspreken van de wens dat we dit soort praktijken in Amsterdam niet meer moeten willen. Maar het is nogal wrang dat christelijke organisaties daar de dupe van zouden worden.’

FLOS ‘Dat burgemeester Cohen daarin te ver ging, ben ik helemaal met u eens. Daar ligt inderdaad een oorzaak voor het feit dat wij scherper zijn gaan letten op religieuze organisaties, ook op de christelijke.’